

Секція: Економічні науки

Смирнова Н. В.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту

Одеського державного аграрного університету,

Удосконалення механізму аграрного страхування в системі управління ризиками сільськогосподарських підприємств

На даний час сільське господарство традиційно є ризиковою сферою діяльності, в якій успішні результати багато в чому визначаються погодними умовами. Досить надійним джерелом захисту від ризиків є їх страхування. Але на даний момент в Україні не відпрацьований в достатній мірі механізму страхування аграрних ризиків.

Тому актуальним є пошук шляхів створення дієвого механізму страхування ризиків, адаптованого під особливостей сільського господарства

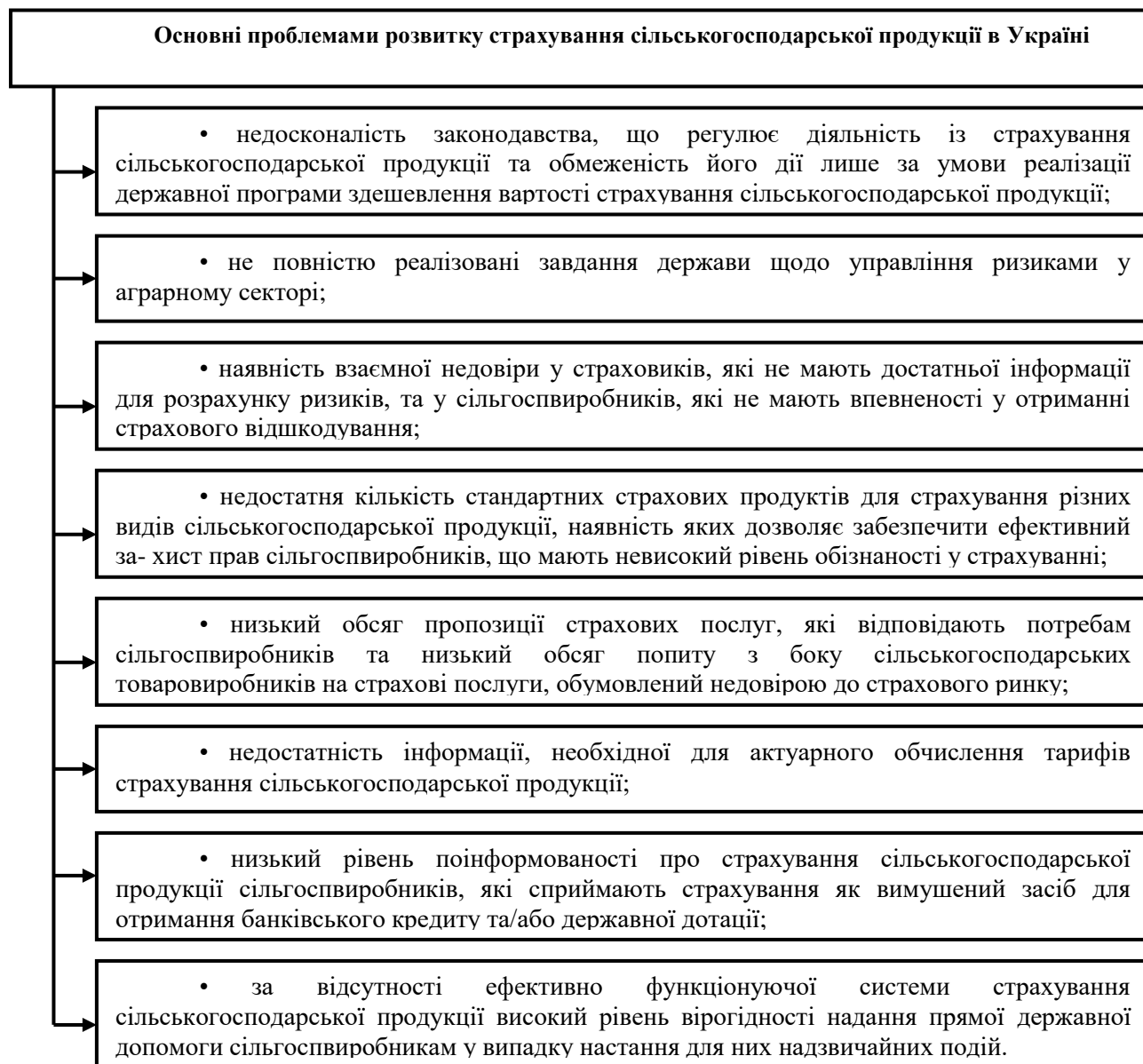
На страховому ринку України найбільший відсоток застрахованої площі у 2015 р. мали такі страхові компанії як Інго Україна, РЗУ Україна та АХА страхування (рис. 1).

Рис. 1. Відсоток застрахованої площі за страховими компаніями у 2015 р. Джерело: [1]

Незважаючи на позитивну динаміку, сучасний стан розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні не відповідає своєму основному

завданню – управляти ризиками в аграрному секторі для забезпечення стабільності сільськогосподарського виробництва та сталого розвитку аграрного сектору економіки. Найбільші проблеми сучасного стану розвитку страхування сільськогосподарської продукції наведені на рис. 2.

Рис. 2. Основні проблеми розвитку агрострахування в Україні

Джерело: [2]

Вивчення особливостей американської, європейської та змішаної моделей здійснення агрострахування дало змогу запропонувати, по-перше, введення диференційованих рівнів страхових субсидій залежно від рівня обраного покриття на зразок підходу США, що допоможе уникнути субсидування формального страхування. По-друге, існує доцільність запровадження

своєрідної страхової перепустки аграріїв до участі у програмах державної підтримки, оскільки наявність страхового полісу слугуватиме гарантією надійності відносин. По-третє, можлива розробка страхових продуктів, які б гарантували певну оперативну страхову виплату при настанні природно-кліматичних ризиків незалежно від рівня покриття і франшизи. По-четверте, з метою більш повного задоволення потреб страхувальників у страховому захисті необхідне залучення у процес розробки страхових продуктів об'єднань сільськогосподарських виробників. По-п'яте, застосування страхування на державному рівні перетворюється на один із важливих важелів впливу на рівень продовольчої безпеки держави.

Як один із механізмів удосконалення страхування аграрних ризиків, можна запропонувати створення товариств взаємного страхування. Відсутність юридичних норм, які б чітко визначали організаційні, правові та економічні засади формування і діяльності даних товариств стримує їх появу.

За результатами дослідження було виявлено, що основні шляхи підвищення зацікавленості сільгоспвиробників у використанні послуг агрострахування можна класифікувати в чотири основні шляхи:

Шлях 1. Зміна ставлення сільгоспвиробників до агрострахування, підвищення довіри до страхових компаній та послуг агрострахування. Зміна ставлення сільгоспвиробників до агрострахування та підвищення довіри до страхових компаній і послуг агрострахування є зараз однією з найважливіших цілей. Для забезпечення реалізації цього шляху на рівні районних державних адміністрацій можна рекомендувати проведення таких заходів:

1. Забезпечення взаємодії всіх зацікавлених сторін у процесі вдосконалення текстів договорів, умов та правил страхування; організація проведення громадських обговорень тощо;

2. Участь у розробці текстів договорів страхування, умов та правил страхування, кваліфікаційних вимог до страхових компаній, забезпечення використання міжнародного досвіду;

3. Сприяння створенню об'єднань страхових компаній та інших

зацікавлених сторін, у тому числі з метою впровадження та контролю за дотриманням правил поведінки на ринку агостраховання.

Шлях 2. Акцентування інформаційно-просвітницької роботи на позитивних прикладах агостраховання. Для забезпечення реалізації цього шляху на рівні районних державних адміністрацій можна рекомендувати проведення таких заходів:

1. Підтримка проведення окремих навчальних та просвітницьких заходів з агостраховання на базі підприємств, які мають позитивний досвід агостраховання та приклади виплати відшкодування спільно зі страховими компаніями – партнерами;

2. Ведення бази даних історій успіху для подальшої передачі її об'єднанню страхових компаній;

3. Сприяння розміщенню інформації про позитивні випадки агостраховання з використанням бази даних ЗМІ [3].

Шлях 3. Активізація рекламно-інформаційної та навчально-просвітницької роботи страхових компаній. З урахуванням цього на рівні району на активізувати рекламно-інформаційну роботу страхових компаній, а саме:

1. Розробка навчального продукту для сільгоспвиробників з питань агостраховання, зокрема з питань вибору страхової компанії та умов страхування, правильного виконання своїх прав та обов'язків, у тому числі при настанні страхового випадку, у вигляді навчального курсу та відповідної літератури;

2. Сприяння організації навчально-просвітницьких заходів у співпраці з дорадчими службами, торгово-промисловими та аграрними палатами, управліннями агропромислового розвитку місцевих адміністрацій тощо;

3. Консультаційна підтримка при розробці маркетингових програм для страхових компаній у сфері агостраховання (робота на благо громади, принцип недискримінації тощо).

Шлях 4. Покращення сервісного обслуговування страховими компаніями

своїх клієнтів при використанні послуг агрострахування. Для забезпечення реалізації цього шляху на рівні районних державних адміністрацій можна рекомендувати проведення таких заходів:

1. Сприяння створенню гарячої лінії з питань агрострахування при об'єднанні страхових компаній та інших суб'єктах сфери агрострахування

2. Розробка дизайну детальних інструкцій для сільгоспвиробників із розшифрування їхніх прав та обов'язків, проблемних пунктів договорів, правил поведінки при настанні страхового випадку, контактною інформацією тощо.

3. Розробка навчального курсу та відповідної літератури для працівників страхових компаній з питань агрострахування з урахуванням соціальних особливостей потенційних користувачів послуг агрострахування.

4. Сприяння впровадженню програм державної сертифікації професійних сюрвеєрів та врегулювальників збитків (страхових комісарів), сприяння створенню їхніх об'єднань.

Література:

1. Ринок агрострахування України. Фокус на 2014-2016 роках. [Електронний ресурс]: Проект «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та центральній Азії». Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00564.pdf>

2. Рубцова Н. М. Сучасний стан та перспективи розвитку діючої системи агрострахування в Україні / Н. М. Рубцова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - 2014. - № 4. - С. 237-240.

3. Створення ефективної системи агрострахування з активною участю держави – можливі варіанти для України – Аналітична записка. [Електронний ресурс] : Міжнародна фінансова корпорація (IFC, Група Світового банку), 2011 – Режим доступу : www.ifc.com